

Paskaidrojuma raksts Valkas novada domes saistošajiem noteikumiem Nr.26 „Valkas novada pašvaldības 2013.gada pamatbudžets”

Valkas novada ekonomiskā situācija

Valkas novads ir viens no 110 Latvijas Republikas administratīvajiem novadiem un tas izveidots 2009.gada 1.jūlijā. Novada platība ir 906,8 km², iedzīvotāju skaits uz 2012.gada 1.janvāri ir 10265, blīvums – 11,3 cilv./km².

Ģeogrāfiski Valkas novads atrodas Latvijas ziemeļaustrumos, vēsturiskā Vidzemes reģionā. Novadu veido Valkas pilsēta un Ērgemes, Kārķu, Valkas, Vijciema un Zvārtavas pagastu teritorijas. Novada administratīvais centrs ir Valkas pilsēta.

Novads robežojas ar Igaunijas Republiku, Apes, Smiltenes, Strenču, Burtnieku un Naukšēnu novadiem. Valkas novada robeža ar Igaunijas Republiku ir apmēram 75 km, no tiem aptuveni trešdaļa ir pa Gaujas upi.

Valkas novads atrodas 170 km attālumā no Latvijas Republikas galvaspilsētas Rīgas, 50 km attālumā no nacionālās nozīmes attīstības centra Valmieras, robežojas ar Igaunijas pilsētu Valgu un atrodas 90 km attālumā no Tartu – otras lielākās pilsētas Igaunijā.

Novadu šķērso valsts nozīmes galvenais autoceļš A3 (E264) Rīga – Tartu, valsts reģionālie autoceļi Valka – Smiltene, Valka – Rūjiena, Valka – Vireši, dzelzceļš Rīga – Tallina, kas sekmē Valkas novada un citu reģionu apdzīvoto vietu sasniedzamību.

Liela daļa Valkas novada teritorijas ir iekļauta Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā un Aizsargājamo ainavu apvidū „Ziemeļgauja” (NATURA 2000).

Valkas novads ir vieta, kur ir labvēlīga vide daudznazaru uzņēmējdarbības attīstībai. 62 % teritorijas aizņem meži un novadā veiksmīgi darbojas vairāki mežsaimniecības un kokapstrādes uzņēmumi. Lielākie uzņēmumi Valkas pilsētā ir putu polietilēna izstrādājumu un burbuļplēves ražošana (SIA „PEPI RER”), auto rezerves daļu ražošana (SIA „efn NORD”), kūdras ieguve, mazo HES būvniecība, meliorācijas darbu pakalpojumi (SIA „Valkas Meliorācija”), metālapstrāde (SIA „Akords – 3”, SIA „Valkas MD”), šūšana (SIA „Elējija Vīle”, SIA „SG Valka”), pārtikas ražošana (gaļas produkcija – SIA „Servilat”), maizes un konditorijas izstrādājumu ražošana, kokapstrāde (SIA „Prestižs”, SIA „Valkas meliorācija”, SIA „Valkas Meži”, koka guļbūvju ražošana – SIA „Alfa Log Houses”), būvniecība (SIA „Valkas Būvnieks”, SIA „MJ Eirobūve”, SIA „Indrāni V”), siltuma un elektrības ražošana (biomasas koģenerācijas spēkstacija – SIA „Enefit Power & Heat Valka”), degvielas mazumtirdzniecība (SIA „Tīne”).

Visās 5 pagastu teritorijās galvenās uzņēmējdarbības nozares ir lauksaimniecība (graudkopība, kartupeļu audzēšana, lopkopība – galvenokārt piena lopkopība), mežizstrāde un kokapstrāde. Lielākie uzņēmumi lauku teritorijās ir: Ērgemes pagastā – lauksaimniecības uzņēmumi Z/S „Dambīši”, Z/S „Lejasciņi”, Kārķu pagastā – lauksaimniecības uzņēmumi Z/S „Auri”, Z/S „Jasmīni” (brīži un savvaļas govīs), Vijciema pagastā – SIA „Cellīši un Partneri” (kokapstrāde), Z/S „Piekalnes”, KS „Vijupe” (lauksaimniecības uzņēmumi), Valkas pagastā – SIA „Vārpas 1” (kokapstrāde), SIA „Valdro Agro”, Z/S „Kalnieši” (lauksaimniecības uzņēmumi), Zvārtavas pagastā – Z/S „Avoti”.

Valkas novada sociālā situācija

Kopējais iedzīvotāju skaits Valkas novadā pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem uz 01.07.2012. – 10 196 iedzīvotāji (01.01.2012. bija 10 265), no tiem:

Valkas pilsētā – 5858
Ērgemes pagastā – 974
Kārķu pagastā – 745
Valkas pagastā – 1411
Vijciema pagastā – 748
Zvārtavas pagastā – 460

Novadā līdz darbaspēju vecumam ir 1248 personas, darbaspēju vecumā 6541 persona un pēc darbaspēju vecuma 2407 personas.

Faktiskais iedzīvotāju skaits novadā ir mazāks, jo iedzīvotāji ekonomisku apstākļu dēļ meklē darbu gan ārvalstīs, gan galvaspilsētā. Nestabilā ekonomiskā un sociālā situācija, augstais bezdarbs un salīdzinoši zemais atalgojums kavē iedzīvotāju atgriešanos novadā.

Pēc Nodarbinātības valsts aģentūras datiem registrētā bezdarba līmenis valstī 2012.gada novembra beigās bija 10,6% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaita. Zemākais bezdarba līmenis registrēts Rīgas reģionā – 6,8%, Vidzemes reģionā – 12,8%, Valkas novadā – 12,1%

Bezdarbnieku skaita sadalījums Valkas novadā pēc Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) datiem:

- Valkas pilsētā 410 cilvēki;
 - Ērgemes pagastā 80 cilvēki;
 - Kārķu pagastā 70 cilvēki;
 - Valkas pagastā 156 cilvēki;
 - Vijciema pagastā 35 cilvēki;
 - Zvārtavas pagastā 40 cilvēki.
- Kopā 791 cilvēks.

Valkas novadā joprojām ir salīdzinoši augsts bezdarba rādītājs un sociālās spriedzes mazināšanai pašvaldība pielieto dažādus sociāla rakstura pasākumus. 2012.gadā novadā tika realizēts aktīvās nodarbinātības pasākums „Algoti pagaidu sabiedriskie darbi”. Šajā nodarbinātības pasākumā 2012.gadā Valkas novadā tika nodarbināti 243 bezdarbnieki.

Demogrāfiskā situācija kā valstī, tā novadā joprojām saglabā negatīvu bilanci. 2012.gada 11 mēnešos Valkas novadā piedzimuši 116 bērni, miruši – 156 cilvēki.

Sociāli ekonomiskā situācija 2012.gadā Valkas novadā ir nedaudz uzlabojusies, ko pierāda trūcīgo personu skaita samazinājums, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, kā arī mazāks testēto sociālo pabalstu saņēmēju personu skaits. Saskaņā ar Valkas novada Sociālā dienesta datiem 2011.gadā trūcīgas personas statuss bija piešķirts 1917 personām, 2012.gadā 1669 personai. Sociālajos pabalstos 2011.gadā tika izmaksāti 316754 lati, 2012.gada 11 mēnešos 250877 lati. Samazinājies ir pabalsta garantētā minimālā ienākuma nodrošināšanai saņēmēju skaits no 905 personām 2011.gadā uz 782 personām 2012.gadā. Savukārt pieaug to cilvēku skaits, kuriem ir nepieciešams pabalsts veselības aprūpei un aprūpes pakalpojums vai nu mājās vai institūcijā.

Valkas novada uzdevumi saimnieciskajam gadam un nākamajiem diviem gadiem

Novada attīstības plānā viena no prioritātēm infrastruktūras izbūve un sakārtošana, lai būtu pievilcīga vide uzņēmējdarbībai un cilvēku dzīvošanai.

2011.gadā novadā apgūti ES struktūrfondi milj. Ls 7,7, galvenokārt ieguldot ielu sakārtošanai un ūdenssaimniecības attīstībai. Rekonstruēti 4,7 km ielu tranzītmāršrutā, izbūvēti vairāk kā 28 km ūdensvada un kanalizācijas tīklu Valkas pilsētā un Valkas pagasta Sēļu un Lugažu ciemos.

2012.gadā nodoti ekspluatācijā notekūdeņu attīrīšanas ietaises Valkas pilsētā, Sēļu un Lugažu ciemos, kā arī Kārķu pagastā, turpinām tranzītmāršruta ielu rekonstrukciju un ERAF programmas ietvaros ielu rekonstrukciju uzņēmējdarbības veicināšanai Valkā, realizēti projekti ERAF – izglītības iestāžu informatizācija, KPFI – siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana, ar investoru piesaisti uzbūvēta 10mW koģenerācijas stacija, rekonstruēta un uzbūvēta savienojošā siltumtrase 960 m, nodots ekspluatācijā renovētais tautas nams Zvārtavas pagastā, kopā realizēti vairāk kā 20 projekti par kopējo summu vairāk kā 3 milj.Ls, tai skaitā ES līdzfinansējums 2,2 milj.Ls.

2013.gadā plānots turpināt strādāt pie projektiem ūdenssaimniecības attīstība Valkas pilsētā un Ērgemes pagastā, atjaunosim Tautas namu Vijciema pagastā, turpināsim projektu par ielu rekonstrukciju Valkas pilsētā, būsim partneri un vadošie partneri pārrobežu programmās Latvija-Igaunija un Latvija, Igaunija, Krievija, aktīvi nodarbosimies ar ēku siltināšanu.

2014. un 2015.gadam ir jau sagatavoti vairāki tehniskie projekti ielu rekonstrukcijai, ēku siltināšanai, izglītības iestāžu renovācijai, tūrisma objektu būvniecībai.

Bremzējošs faktors ir nepietiekamais pašvaldības budžets, kā arī nepietiekams valsts finansējums ceļiem un izglītībai, bet kredītportfeļa apjoms tuvojas normatīvai robežai.

Mēs esam pārliecināti, ka sakārtojot novada infrastruktūru pilnīgi un kvalitatīvi veicot pašvaldības likumā noteiktās funkcijas, novadā attīstīsies uzņēmējdarbība un būs pievilcīga vide cilvēku dzīvei.

Valkas novada dome ir apstiprinājusi pašvaldības 2013.gada budžetu ar 27.decembra saistošajiem noteikumiem Nr.14.,10§. Budžets ir pašvaldības finansiālās darbības pamatdokuments un finanšu instruments, ar ko tā nodrošina savu funkciju izpildi, kā arī veic ekonomisko un sociālo vajadzību sabalansēšanu ar pašvaldības finansiālajām iespējām.

Valkas novada pašvaldības 2013.gada budžets izstrādāts, ievērojot likumus „Par pašvaldību budžetiem”, „Par pašvaldībām”, „Par budžetu un finanšu vadību”, „Par valsts budžetu 2013.gadam”, kā arī nodokļu likumos, Ministru kabineta noteikumos un citos normatīvajos aktos noteiktās prasības, atbilstoši iestāžu iesniegtajiem priekšlikumiem plānoto līdzekļu ietvaros.

Pamatbudžeta ieņēmumi

Kods	Koda nosaukums	2013.g. plāns Ls	2012.g. plāns Ls	2013.g. no kopējiem ieņēmumiem %	Izmaiņas (+;-) Ls
1.0	Nodokļu ieņēmumi:t.sk.	2491023	2355256	40.5	+135767
1.0.0.0.	Ienākuma nodokļi	2242216	2084857	36.5	+157359
4.0.0.0.	Īpašuma nodokļi	223807	250399	3.6	-26592
5.0.0.0.	Nodokļi par pakalpojumiem un precēm	25000	20000	0.4	+5000
2.0	Nenodokļu ieņēmumi:t.sk.	62290	61300	1.0	+990
9.0.0.0.	Valsts nodevas un kancelejas nodevas	6790	7100	0.1	-310
10.0.0.0.	Naudas sodi un sankcijas	5500	4200	0.1	1300
13.0.0.0.	Ieņēmumi no pašvaldību īpašuma iznomāšanas,pārdošanas	50000	50000	0.8	0
3.0	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1507270	1593134	24.5	-85864
21.0.0.0.	Budžeta iestāžu ieņēmumi	1507270	1593134	24.5	-85864
4.0	Transferti kopā: t.sk.	2094585	3912627	34.0	-
18.0.0.0.	Valsts budžeta transferti	2064585	3877627	33.5	-
19.0.0.0.	Pašvaldību budžeta transferti	30000	35000	0.5	-5000
	Kopā	6155168	7934762	100.0	-
					1779594

Valkas novada 2013.gada pamatbudžetā plānoti ieņēmumi Ls 6155168. Ir plānots ņemt aizdevumu Ls 629344 projektu realizācijai.

Nodokļu ieņēmumi. Viena no lielākajām budžeta ieņēmumu sadaļām ir ieņēmumi no iedzīvotāju ienākumu nodokļa – 36,5% no visiem ieņēmumiem, Ls 2242216 Salīdzinot ar 2012.gadā saņemtajiem līdzekļiem, ir palielinājums par 7.5 vai Ls 157359 . Ieņēmumi no īpašuma nodokļa plānoti 3.6% vai Ls 223807. Tas ir par 10.6% mazāk kā 2012.gadā vai Ls 26592, sakarā ar zemes kadastrālo vērtību izmaiņām un zemes nomas tiesību izbeigšanu.

Nodokļi par atsevišķiem pakalpojumu veidiem – plānoti ieņēmumi no azartspēļu nodokļa Ls 25000.-.

Ieņēmumi no pašvaldības īpašumu pārdošanas – pašvaldība plāno pārdot mežu īpašumus par Ls 20000 un kustamo īpašumu un mantas Ls 30000.

Transferti – veidojas no valsts budžeta un pašvaldību budžetu transfertu ieņēmumiem –nākošā lielākā ieņēmumu sadaļa – 34.0 % vai Ls 2094585. Tie ir mazāki par 46.8% vai Ls 1813042.Valsts budžeta transferti – valsts finansējums noteiktiem mērķiem (izglītības iestāžu pedagogu atlīdzība, speciālās pirmsskolas izglītības iestādes „Pumpuriņš” finansējums, izlīdzināšanas fonds. Tie ir mazāki

par 46.8% vai Ls 1813042, sakarā ar to, ka netiks saņemti no valsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa pabalsti un ES finansējums projektu realizācijai.

Pašvaldību budžeta transferti – 0.5%, Ls 30000 ir finansējums, ko saņem no citām pašvaldībām par izglītojamiem, kuri mācās mūsu izglītības iestādēs no citiem novadiem.

Budžeta iestāžu ieņēmumi – 24.5% no kopējiem ieņēmumiem Ls 1507270 . Plānoti ieņēmumi par iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem un komunālajiem pakalpojumiem (ūdeni, kanalizāciju, siltumu). Salīdzinot ar 2012.gadu, plānots samazinājums par 5.6 % vai Ls 85864, sakarā ar PVN atmaksu 2012.gadā.

Pamatbudžeta izdevumi, bez aizdevumu atmaksas

Kods	Funkcionālās kategorijas	2013.g. plāns Ls	2012.g. plāns Ls	2013.g. no kopējiem izdevumiem %	Izmaiņas (+;-) Ls
01.000	Vispārējie vadības dienesti	871786	896520	13.3	-24734
01.700	Aizdevuma procenti	249540	301829	3.8	-52289
03.000	Sabiedriskā kārtība un drošība	46766	40186	0.7	+6580
04.000	Ekonomiskā darbība (projekti)	985126	3685517	15.0	-
06.000	Pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošana	1550501	1861712	23.6	-311211
07.000	Veselība	10061	9654	0.2	+407
08.000	Atpūta, kultūra, reliģija	516629	529052	7.9	-12423
09.000	Izglītība	1994889	1887094	30.3	+107795
10.000	Sociālā aizsardzība	594945	634364	9.0	-39419
	Kopā	6570704	9544099	100.0	- 2973395

Valkas novada pamatbudžeta izdevumi plānoti pēc nulles principa, ņemot vērā reālās finanšu iespējas, nodrošinot pašvaldības funkciju izpildi un novada attīstības galvenos uzdevumus, piesaistot ES līdzekļus. Visi pašvaldības plānotie kopējie izdevumi pēc savas ekonomiskās būtības iedalīti deviņās funkcionālajās kategorijās. Valkas novada 2013.gada pamatbudžeta izdevumi plānoti Ls 6570704. Salīdzinot ar 2012.gada faktiskajiem budžeta izdevumiem, plānots samazinājums par 31,2 %. 2012.gadā Valkas novada dome realizēja apjomīgus projektus- Kohēzijas ūdenssaimniecības projektu Valkas pilsētā un novada teritorijā .

Vispārējie vadības dienesti – šajos izdevumos ietilpst Izpildvaras institūcijas (dome, administrācija, dzimtsarakstu nodaļa, centralizētā grāmatvedība, finanšu nodaļa, pagastu pārvaldes), pašvaldības parādu procentu maksājumi. Izpildvaras institūciju izdevumi plānoti 13.3% no kopējiem izdevumiem – Ls 622246, kas veido Ls 60.62 uz vienu iedzīvotāju. Iepriekšējo un kārtējā gadā saņemto aizņēmumu procentu nomaksai 2013.gadā plānots izlietot 3.8% vai Ls 249540.

Sabiedriskā kārtība un drošība – Bāriņtiesas izdevumi – 0,7% no kopējā budžeta vai Ls 46766.

Ekonomiskā darbība – budžeta finansējums ekonomiskajai darbībai 2013.gadā plānots 15.2% no kopējā budžeta vai Ls 985126. Finansējums paredzēts ekonomiskās darbības struktūrvienību uzturēšanai (Būvvalde, Attīstības nodaļa, novada autotransports, IT Kompetenču centrs – valsts finansējums) un projektu realizācijai .

Pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošana – 2013.gadā plānots izlietot 23.6% no kopējā budžeta vai Ls1550501 , tas ir par 16.7% vai Ls 311211 mazāk kā 2012.gadā. Šīs budžeta sadaļas izdevumus veido Valkas novada komunālās saimniecības (siltumapgāde, ūdensapgāde un kanalizācija, teritorijas apsaimniekošana, nedzīvojamo namu apsaimniekošana un uzturēšana, ielu apgaismojums) uzturēšanas izdevumi.

Veselība – veselības aprūpei no budžeta plānoti Ls 10061, līdzekļi paredzēti feldšerpunktu uzturēšanai.

Atpūta, kultūra un reliģija – 2013.gada budžetā plānoti līdzekļi 7.9% apmērā no kopējā budžeta vai Ls 516629. Valkas novada dome finansē visas novada kultūras iestādes: kultūras namus, tautas namus, bibliotēkas, muzeju, sporta iestādes un sporta pasākumus.

Izglītība – izglītības funkcijas finansēšanai 2013.gadā plānoti 30.3% vai Ls 1994889. Salīdzinot ar 2012.gada budžetu, plānots samazinājums par 2.4% vai Ls 12423. Finansējums paredzēts visām Valkas novada izglītības iestādēm (pirmsskolas izglītības iestādes, skolas, ģimnāzija, mūzikas un mākslas skola, sporta skola, bērnu un jauniešu centrs „Mice”, izglītības pārvalde).

Sociālā aizsardzība – 2013.gadā plānots finansējums 9.0% vai Ls 594945. Sociālās aizsardzības izdevumi ietver sociālo iestāžu (Sociālās aprūpes nams, nakts patversme, Valkas novada ģimenes atbalsta centrs „Saulīte”, sociālais dienests) uzturēšanas izdevumus un līdzekļus sociālai palīdzībai trūcīgajiem novada iedzīvotājiem. Salīdzinot ar 2012.gada budžetu, plānots samazinājums par 9.0% vai Ls 39419 sakarā ar to, ka netiks saņemti no valsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa pabalsti.

Pamatbudžeta izdevumi, atbilstoši ekonomiskajām kategorijām, ar aizdevumu atmaksu

Kods	Ekonomiskās kategorijas	Ls	%
1000	Atlīdzība (d.a.un soc.n.)	3077198	44.1
2000	Preces un pakalpojumi	2171093	31.1
4000	Aizdevumu un procentu atmaksa	249600	3.6
5000	Pamatkapitāla veidošana	647665	9.3
6000	Sociālie pabalsti	384918	5.5
7000	Transferti	40000	0.6
8100	Zaudējumi no valūtas kursa svārstībām	230	
	KOPĀ	6972866	100.0

Būtisku daļu no 2013.gada plānotā budžeta veido atlīdzības (atalgojums, darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas) izdevumi – 44.1% vai Ls 3077198. Budžeta līdzekļi preču un pakalpojumu apmaksai plānoti 31.1% apmērā no kopējā budžeta vai Ls 2171093. Tie ir Valkas novada visu iestāžu uzturēšanas izdevumi (komandējumiem, remontiem, apkurei, elektroenerģijai, sakariem, precēm). Pamatkapitāla veidošanai 5.5%. Aizdevumu pamatsummas un procentu atmaksa no kopējā budžeta veido 3.6% jeb Ls 249600. Finansējums sociāliem pabalstiem plānots 5.5% vai Ls 384918. Pielikumā : aizņēmumi un galvojumi 2013.gadā un 2014.-2016.gadā

Valkas novada domes priekšsēdētājs

K.Albergs